

D20 Adam Roch Albert Salmonowicz

ur. 1859 r. w Remejkiszkach zm. 1942 r. w Remejkiszkach

syn Edwarda Jana (D12)

żona Józefa Arcisz (ur. , zm. 1962 r. w Gorzowie Wlkp. (?))

dzieci: bezdzietny; adoptował Lecha Orłowskiego (D25) (późniejszego męża Ireny, córki Józefy (D23) – siostry Adama)

- Studenci i absolwenci (Polacy) Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego i Leśnictwa w Puławach (1869-1914):
Salmonowicz Adam (A 1883) [Litera w nawiasie oznacza: A - rolników (agronomów)]
- „(...) Obecnie włada niemi [Remejkiszkami] wraz z rodzeństwem syn Edwarda Salmonowicza, Adam, kierujący wzorowo i postępowie rozległą gospodarką. (...)” (Cz. Jankowski, *Powiat Oszmiański, Kraków 1896*)
- „(...) Wszystkim, którzy przy układaniu niniejszego tomu łaskawą a chętną darzyli mię pomocą, w szczególności zaś pani Marji Skarbek-Ważyńskiej, pp. Władysławowi Skarbek-Ważyńskiemu, Janowi Odyńcowi, hr. Adamowi Czapskiemu, Konstantemu Szwykowskiemu, **Adamowi Salmonowiczowi**, Kazimierzowi Poderni, Bolesławowi Rusieckiemu, Andrzejowi Podbereskiemu, Kazimierzowi Szafnagłowi, Rafałowi i Stanisławowi Popławskim, Henrykowi Karczewskiemu, Edwardowi Czernickiemu, Antoniemu Jurgensonowi, Edwardowi i Ferdynandowi Rószczycom, Franciszkowi Odyńcowi, Juljuszowi Ganowi, Władysławowi Chądzyńskiemu, niech mi wolno będzie na tem miejscu złożyć pełne najżywszej wdzięczności podziękowanie. Polany, w listopadzie 1895 r.”
(Cz. Jankowski, *Powiat Oszmiański, Kraków 1896, Słowo wstępne*)
- był członkiem Komisji Rolnej powiatu oszmiańskiego [patrz: *Kalendarz Ilustrowany „Kurjera Litewskiego” 1910*]
- z pamiętnika Lecha Orłowskiego: *[oryginał w posiadaniu wnuczki Adama, Aliny Szaszkievicz, Edmonton, Kanada]*
"39. Adam Salmonowicz.

Urodzony w majątku Remejkiszki, koło miasta Oszmiana pod Wilnem. Najpierw ukończył szkołę realną (7 klasową) w Wilnie. Następnie rozpoczął studia w uniwersytecie w Moskwie na wydziale rolniczym, ale jeszcze w pierwszym roku studiów został aresztowany za przynależność do ruchu wolnościowego studentów. Został skazany na więzienie i siedział razem z Józefem Piłsudskim, późniejszym Naczelnikiem i Marszałkiem Państwa Polskiego. Po zwolnieniu z więzienia utracił prawo na dalsze studia w Rosji, wobec czego wyjechał do Austrii i w Dublinach studjował w uniwersytecie nadal rolnictwo. W roku 1887 po ukończeniu studiów i uzyskaniu dyplomu, powrócił do majątku Remejkiszki i zajął się gospodarką. Wśród starych dokumentów posiadam jego pracę dyplomową i dyplom. *[obecnie w pos. A. Szaszkievicz]* Ożenił się z Józefą Arcisz, z zawodu dentystką, która jednak nie pracowała w tym zawodzie, lecz zajęła się gospodarką domową w majątku. Adam sprzedał część majątku i spłacił otrzymanymi pieniędzmi brata Gustawa. Gospodarzył na pozostałych 555 hektarach. W tym było ziemi ornej 310 hektarów, a pozostałe 245 hektarów to lasy, łąki i nieużytki. I wojna światowa zmusiła Adama z żoną do opuszczenia majątku i do wędrowki po Rosji. Najdłużej mieszkali w Mińsku. Podczas ich nieobecności Niemcy spalili dwór i niektóre budynki gospodarcze. Część jednak pozostała. Już po skończonej wojnie polsko-bolszewickiej, w wolnej Polsce, Adam z żoną wrócili do majątku. Gospodarkę majątku musieli rozpocząć od początku - z niczego. Adam jednak potrafił zaciągnąć i potem spłacić długi, uruchomić fabrykę krochmalu z kartofli, oraz wytwórnię żółtych serów i doprowadzić gospodarkę do kwitającego stanu. Polskie władze państwowe postanowiły odznaczyć go złotym krzyżem za prowadzenie wzorowego gospodarstwa. Jednakże Adam nie przyjął tej odznaki, tłumacząc odmowę tem, że on prowadził gospodarkę z myślą o sobie, więc mu się nie należy krzyż za usługi.

Adam postanowił cały swój majątek po śmierci przekazać, jako krewnemu, Lechowi Orłowskiemu, którego w tym celu usynowił w 1935 roku. Nie wyjeżdżał prawie nigdy z majątku. Wszystkie sprawy urzędowe załatwiał mu Lech Orłowski. Jednakże w czasie okupacji bolszewickiej zmuszony był opuścić majątek. Zimą 1940 roku spędził w Oszmianie. Po zajęciu terenów przez Niemców, wrócił do Remejkiszek i tam zmarł w wieku lat 81".

- w archiwum domowym w Remejkiszkach było m.in. 4-tomowe dzieło "Silva rerum" Ksawerego Marszyckiego
- "(...) w Dublinach, w tamtejszej szkole rolniczej, Wincenty Janowicz (...) umiał (...) stworzyć kółko rolnicze. (...) Był tam (...) Salmonowicz, przyszły właściciel majątku w Oszmiańskim (...)" – dot. roku 1885.

[patrz: Krzywicki Ludwik, Wspomnienia, Czytelnik, Warszawa 1947, t. 1]

Dubliny - wieś, 8 km od Lwowa. Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego i szkoła parobków i dozorców gospodarskich, otwarte w 1856 r. i utrzymywane przez Galicyjskie Towarzystwo Gospodarcze do końca 1877 r. 1.01.1878 r. przeszły pod zarząd wydziału krajowego. Szkoła gospodarstwa wiejskiego była uznawana za "rolniczy wyższy zakład naukowy". (w 1885 r. była – przy brakach występujących do 1878 r. – na wysokim poziomie naukowym).

- w archiwum Aliny Szaszkievicz (Edmonton, Kanada) – oryginały wielu dokumentów, zdjęcia osób, budynków i wnętrz

13. Na skutek wniosku przedstawionego zgodnie z p. b) art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24.VI 1927 r. (Dz. Ust. Nr. 57 poz. 504) wydaje się na zasadzie p. d) art. 19 i p. g) art. 26 wspomnianego rozporządzenia następujące

o r z e c z e n i e:

las majątku „Remejkiszki“, gm. holszańskiej, pow. oszmiańskiego, własność Adama Salmonowicza o obszarze 14,4 ha uznaje się za las ochronny.

Od orzeczenia tego w myśl art. 35 rozporządzenia z dnia 24.VI 1927 r. prawo odwołania nie służy.

Wilno, dn. 18 grudnia 1928 r.

L. VII—12490/772.